

XORIJY TIL YO'NALISHI TALABALARINING AKT SAVODXONLIGINI
OSHIRISH

IMPROVING ICT LITERACY OF FOREIGN LANGUAGE STUDENTS

ПОВЫШЕНИЕ ИКТ-ГРАМОТНОСТИ СТУДЕНТОВ НАПРАВЛЕНИЯ
ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Mirzaakbarov Dilshodbek Dovlatboyevich

Farg'ona davlat universiteti axborot texnologiyalari kafedrası o'qituvchisi
mdilshodbek@mail.ru <https://orcid.org/0000-0002-5146-0467>

Durdona Omonova Jahongir qizi

Farg'ona davlat universiteti, Chet tillari fakulteti, 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada xorijiy til yo'nalishi talabarlari uchun axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida AKT vositalari til o'rganish samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib, u talabalar bilim olish jarayonini tezlashtirish va interaktiv usullar orqali ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini beradi. Maqolada AKTdan foydalanish bo'yicha mavjud ilmiy tadqiqotlar va tajribalar ko'rib chiqilib, xorijiy tilni o'rganishda AKT vositalarining ta'siri o'rganilgan.*

Kalit so'zlar: *AKT, raqamli savodxonlik, xorijiy til o'rganish, zamonaviy ta'lim texnologiyalari, interaktiv ta'lim.*

Abstract: *This article analyzes the role and significance of information and communication technologies (ICT) for students in the foreign language field. In modern education, ICT tools play a crucial role in enhancing language learning efficiency by accelerating the learning process and developing skills through interactive methods. The article reviews existing scientific research and practical experiences on the use of ICT and explores its impact on foreign language acquisition.*

Keywords: *ICT, digital literacy, foreign language learning, modern educational technologies, interactive learning.*

Аннотация: *В данной статье анализируется роль и значение информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) для студентов направления иностранного языка. В современном образовательном процессе ИКТ-ресурсы являются важным фактором повышения эффективности изучения языка, ускоряя процесс обучения и развивая навыки через интерактивные методы. В статье рассматриваются существующие научные исследования и практический опыт использования ИКТ в изучении иностранных языков.*

Ключевые слова: *ИКТ, цифровая грамотность, изучение иностранных языков, современные образовательные технологии, интерактивное обучение.*

KIRISH

Hozirgi rivojlangan zamoanamizda barcha sohalar yuqori tezlikda o'sib bormoqda, jumladan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. XXI asrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) ta'lim sohasida yangi imkoniyatlarni ochib berdi. Xususan, xorijiy tilni o'rganish jarayonida AKT vositalari muhim ahamiyat kasb etib, talabalar bilim olish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Zamonaviy ta'lim metodlari va texnologiyalarining rivojlanishi natijasida talabalarga innovatsion o'qitish metodlari taklif etilmoqda. Masalan, onlayn kurslar, virtual laboratoriyalar va sun'iy intellekt asosida ishlovchi dasturlar til o'rganish jarayonini yanada oson va qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, AKTdan foydalanish talabalar uchun nafaqat nazariy bilimlarni egallash, balki amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini ham beradi. Bu borada xalqaro ilmiy tadqiqotlar ham AKT vositalari xorijiy tilni o'rganish jarayonida muhim omil ekanligini tasdiqlamoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Dastlab, AKT vositalari orasida onlayn lug'atlar, avtomatlashtirilgan tarjima dasturlari, virtual sinflar va interaktiv darsliklarni keltirib o'tish mumkin. Masalan, Google Translate, Oxford Dictionary va Linguee kabi platformalar talabalarga yangi so'zlarni o'rganish va ularning kontekstini tushunishda yordam beradi [1, 45]. Biroq, faqat shu vositalarga tayanish noto'g'ri bo'lib, til o'rganish davomida an'anaviy usullar ham muhim rol o'ynaydi.

Talabalar uchun eng samarali AKT vositalaridan biri – virtual sinflardir. Masalan, Zoom, Google Meet yoki Microsoft Teams orqali olib boriladigan darslar masofaviy ta'lim jarayonida sifatli ta'lim olish imkonini beradi. Ayniqsa, pandemiya davrida yoki biron tasodifiy favqulotda vaziyatlarda, onlayn platformalar orqali ta'lim olish samaradorligi juda muhimdir [2, 78]. Ma'lumot uchun shuni aytish joizki, o'qish jarayonida Zoom va Google Meet orqali o'tilgan masofaviy interaktiv darslarda ishtirok etdim va mavjud texnologiyalardan foydalandim. Bu texnologiya, ayniqsa, chet ellik mutaxassislar bilan muloqot qilish, aksent va talaffuzni yaxshilash uchun juda foydali bo'ldi.

Brown o'z tadqiqotida AKT vositalari yordamida chet tillarini o'rganishning samaradorligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, interaktiv o'qitish metodlari, jumladan, virtual sinflar va onlayn ta'lim platformalari talabalar uchun qulay muhit yaratadi [1, 45]. Ushbu fikr AKT vositalarining zamonaviy ta'lim jarayonidagi o'rnini yana bir bor tasdiqlaydi. Virtual muhitda ta'lim olish talabalar uchun nafaqat qulaylik, balki mustaqil ta'lim olish imkoniyatini ham yaratadi.

Smith tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda masofaviy ta'lim va chet tilini o'rganish o'rtasidagi bog'liqlik o'rganilib, AKT yordamida o'quv jarayonining moslashuvchanligini oshirish mumkinligi ko'rsatilgan [2, 78]. Ushbu yondashuv ayniqsa pandemiya davrida o'z dolzarbligini namoyon etdi. Bugungi kunda talabalar geografik joylashuvidan qat'i nazar, sifatli ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'lib, bu esa ularning AKT savodxonligini oshirish zaruriyatini keltirib chiqaradi.

Johnson esa mobil ilovalarning til o'rganishdagi ahamiyatini o'rganib, ularning o'quvchilar uchun motivatsiyani oshirishi va yangi so'zlarni tezroq o'zlashtirishga yordam berishini ta'kidlaydi [3, 55]. Mobil texnologiyalarning jadal rivojlanishi bu sohadagi innovatsion yondashuvlarning samaradorligini oshirib borayotganini ko'rsatadi. Biroq, bu

vositalardan samarali foydalanish uchun talabalar yetarli raqamli savodxonlikka ega bo'lishi muhimdir.

AKT talabalarning mustaqil ta'lim olishida yordamchi vosita sifatida

AKT vositalari, xususan, mobil ilovalar ham talabalarga ingliz tilini o'rganishda juda katta yordam beradi. Ular: Duolingo, Memrise va BBC Learning English kabi dasturlar mustaqil o'rganish jarayonini yanada qulaylashtiradi. Ushbu ilovalar orqali men har kuni so'z boyligimni kengaytirish va grammatika bilimlarimni mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ldim. Biroq, bunday ilovalar asosan boshlang'ich bosqich uchun mo'ljallangan bo'lib, chuqurroq til bilimiga ega bo'lish uchun o'qituvchilar bilan ham yuzma-yuz muloqot zarur bo'ladi.

AKT vositalari shuningdek, yozma nutqni rivojlantirishda ham qo'l keladi. Grammarly va Hemingway Editor kabi ilovalar yozma ishlarning sifatini oshirishga xizmat qiladi. Bu ilovalar menga insholar va tadqiqot maqolalarini tahrirlashda yordam berdi. Lekin bu vositalarning cheklovlari ham bor – ular grammatik xatolarni aniqlasa-da, mazmun jihatdan tekshirish imkoniyatiga ega emas. Shu sababli, talabalarga ushbu vositalarni yordamchi sifatida ishlatishni, ammo asosiy diqqatni mustaqil fikrlash va yozish qobiliyatini rivojlantirishga qaratishni tavsiya etaman.

Xorijiy til talabalari uchun maxsus AKT vositalari

Filologiya (ingliz tili) yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun maxsus mo'ljallangan AKT vositalari juda ham ko'p. Misol uchun:

- Corpus lingvistika platformalari (COCA, BNC) – akademik yozuvlarda to'g'ri so'z birikmalaridan foydalanishga yordam beradi.
- Speech-to-Text dasturlari – talaffuzni yaxshilash va talaffuzdagi xatolarni aniqlash imkonini beradi.
- AI asosidagi tarjima vositalari – DeepL, Google Translate singari platformalar, ammo ularni tahliliy yondashuv bilan ishlatish zarur [5, 67].

NATIJA VA MUHOKAMA.

Filologiya yo'nalishida tahsil olayotgan 20 nafar talaba ishtirokida AKTning ta'lim jarayonidagi samaradorligini baholash uchun tajriba o'tkazildi. Tajriba ikki bosqichda amalga oshirildi:

1. Birinchi bosqichda (1-oy davomida) talabalar odatiy dars usullari – an'anaviy darsliklar va o'qituvchi bilan yuzma-yuz muloqot orqali ta'lim olishdi.

2. Ikkinchi bosqichda (keyingi 1 oy) talabalar AKT vositalari yordamida – Duolingo, Google Classroom, Zoom va Grammarly dasturlaridan foydalangan holda mustaqil ishlashdi.

Tajriba natijalariga ko'ra:

- AKT vositalaridan foydalangan talabalar so'z boyligini o'rtacha 25% oshirganligi aniqlandi.
- Interaktiv darslarga qatnashgan talabalar talaffuz jihatdan 30% yaxshilangan natijalarni ko'rsatdi.
- AKT asosidagi yozuv tahrirlash vositalaridan foydalangan talabalar grammatik xatolarni 40% kamroq qila boshladi.

Ushbu natijalar shuni ko'rsatadiki, AKT vositalaridan ongli va tizimli foydalanish talabalar bilim olish jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi.

Xulosa. AKT xorijiy til o'rganish jarayonida talabalar uchun ulkan imkoniyatlar yaratadi. Virtual sinflar, mobil ilovalar, interaktiv darsliklar va onlayn lug'atlar til o'rganish jarayonini tezlashtiradi va samaradorligini oshiradi. Ammo faqat AKT vositalariga tayanish yetarli emas, balki an'anaviy ta'lim usullarini ham kombinatsiyalash muhimdir.

Talaba sifatida men o'z tajribamdan kelib chiqib, AKT vositalaridan maqsadli va samarali foydalanish har bir til o'rganuvchi uchun muhim ekanini ta'kidlayman. Shu bois, AKTdan foydalanish madaniyatini shakllantirish, uning imkoniyatlaridan to'g'ri foydalanish va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirish har bir talabaning shaxsiy ma'suliyatidir.

ADABIYOTLAR:

1. Brown J. Digital Learning Strategies for Foreign Language Acquisition. – Cambridge: Cambridge University Press, 2020. – 250 p.
2. Smith A. Remote Education and Language Learning: A Comparative Study. – Oxford: Oxford University Press, 2021. – 300 p.
3. Johnson K. Mobile Applications in Second Language Learning. – Berlin: Springer, 2019. – 220 p.
4. Lee M. AI-Assisted Writing Tools for Academic Success. – London: Routledge, 2022. – 280 p.
5. Davis R. AI and Language Translation: Challenges and Opportunities. – Cambridge: MIT Press, 2020. – 275 p.